

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO IR PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KOMISIJA

Ar emigruojanti Lietuva taps sugrįžtančia Lietuva?

prof. Boguslavas GRUŽEVSKIS
Lietuvos socialinių tyrimų centras

2017 balandžio 27 d., LR Seimas

APTARSIU

- 1. Sugrįžtančios Lietuvos logiką;*
- 2. Reemigraciją ribojančius veiksnius;*
- 3. Problemų sprendimo veiksmus.*

IŽANGA. DEMOGRAFIJA

*Demografiniai procesai – socialinės ir ekonominės situacijos **pasekmė**;*

Gyventojų migracijai daro įtaka politinė situacija šalyje bei vertybinės nuostatos;

Demografinių procesų reguliavimas reikalauja kryptingų ilgalaikių priemonių.

Šioje srityje nėra greitų sprendimų.

Ar emigruojanti taps sugrįžtančia?

1. Sugrįžtančios Lietuvos logika

**... jaunėlis, susiėmė savo dalį,
iškeliavo į tolimą šalį.**

**Ten, ..., išėikvojo savo lobį ...
Tada susimastė ir tarė:
... Kelsiuos, eisiu pas tėvą ir
sakysiu: 'Tėve, nusidėjau ...
Priimk mane bent
samdiniu!' Jis pasiryžo ir
iškeliavo pas tėvą.**

(NT, Evangelija pagal LK 15, 11-32)

Sugrįžtančios Lietuvos logika

- 1. Ir išvykstama, ir sugrįžtama
siekiant geresnio gyvenimo;**
- 2. *Sugrįžimui turi būti užtikrintos 3
sąlygos:***
 - 2.1. *turi būti kur sugrįžti;***
 - 2.2. *turi būti tinkamos sąlygos;***
 - 2.3. *turi būti tikėjimas ar žinojimas,
kad tave priims.***

Sugrįžtančios Lietuvos logika

ŠIUOLAIKINIAI EMIGRANTAI –

66 proc. emigravo dėl žemo darbo užmokesčio Lietuvoje;

42 proc. pažymėjo aukštas kainas;

20 proc. išvyko neįgiję jokios darbinės patirties ar profesijos;

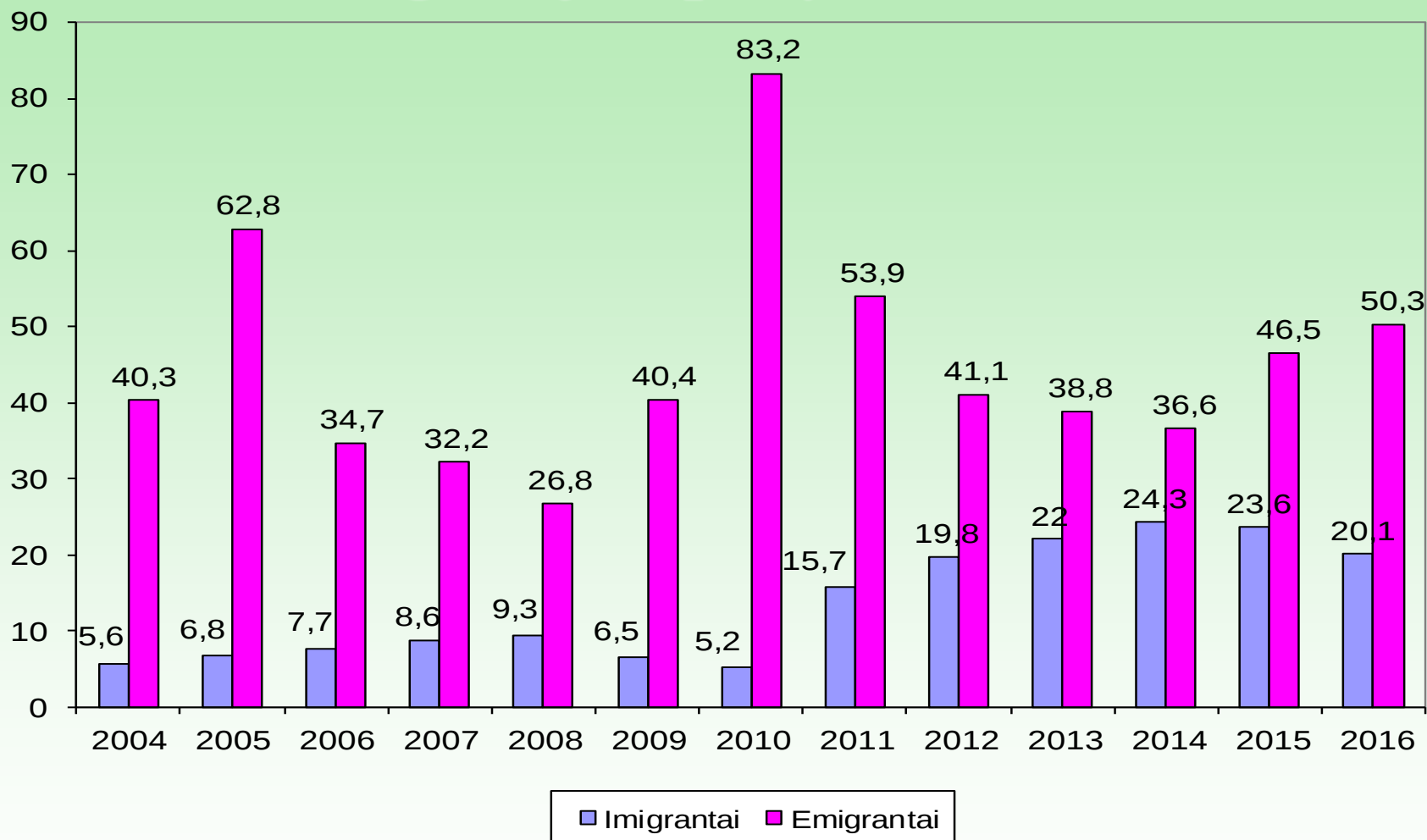
40 proc. neplanuoja grįžti į Lietuvą.

(KTU prof. Kumpikaitės-Valiūnienės tyrimai)

Emigrantų iš Lietuvos amžius (%)

Amžiaus grupės	2011		2013		2016	
	Gyventojai	Emigrantai	Gyventojai	Emigrantai	Gyventojai	Emigrantai
0-14	14,9%	10,5%	14,7%	13,0%	14,6%	13,4%
15-24	14,2%	28,9%	13,6%	26,3%	12,3%	22,5%
25-34	12,5%	33,7%	12,5%	31,6%	12,9%	32,7%
35-44	13,9%	15,1%	13,5%	15,5%	12,7%	16,9%
45-54	15,2%	8,7%	15,3%	9,0%	14,8%	9,8%
55-64	11,4%	2,3%	12,2%	2,8%	13,4%	3,6%
65+	17,9%	0,8%	18,2%	1,8%	18,9%	1,0%

Emigrantų iš Lietuvos skaičiaus dinamika bei imigracijos pokyčiai (tūkst.)

Šaltinis: Statistikos departamento duomenys.

Pastaba: **Neto migracija 2015 m. šalyje siekė - 23 tūkst., 2016 m. – 30,2 tūkst. gyventojų.**

2017 metais sausio-vasario mėn. emigravimą deklaravo 13,9 tūkst. Lietuvos piliečių (2016 m. per analogišką laikotarpį – tik 6,3 tūkst.).

Sugrįžtančios Lietuvos logika

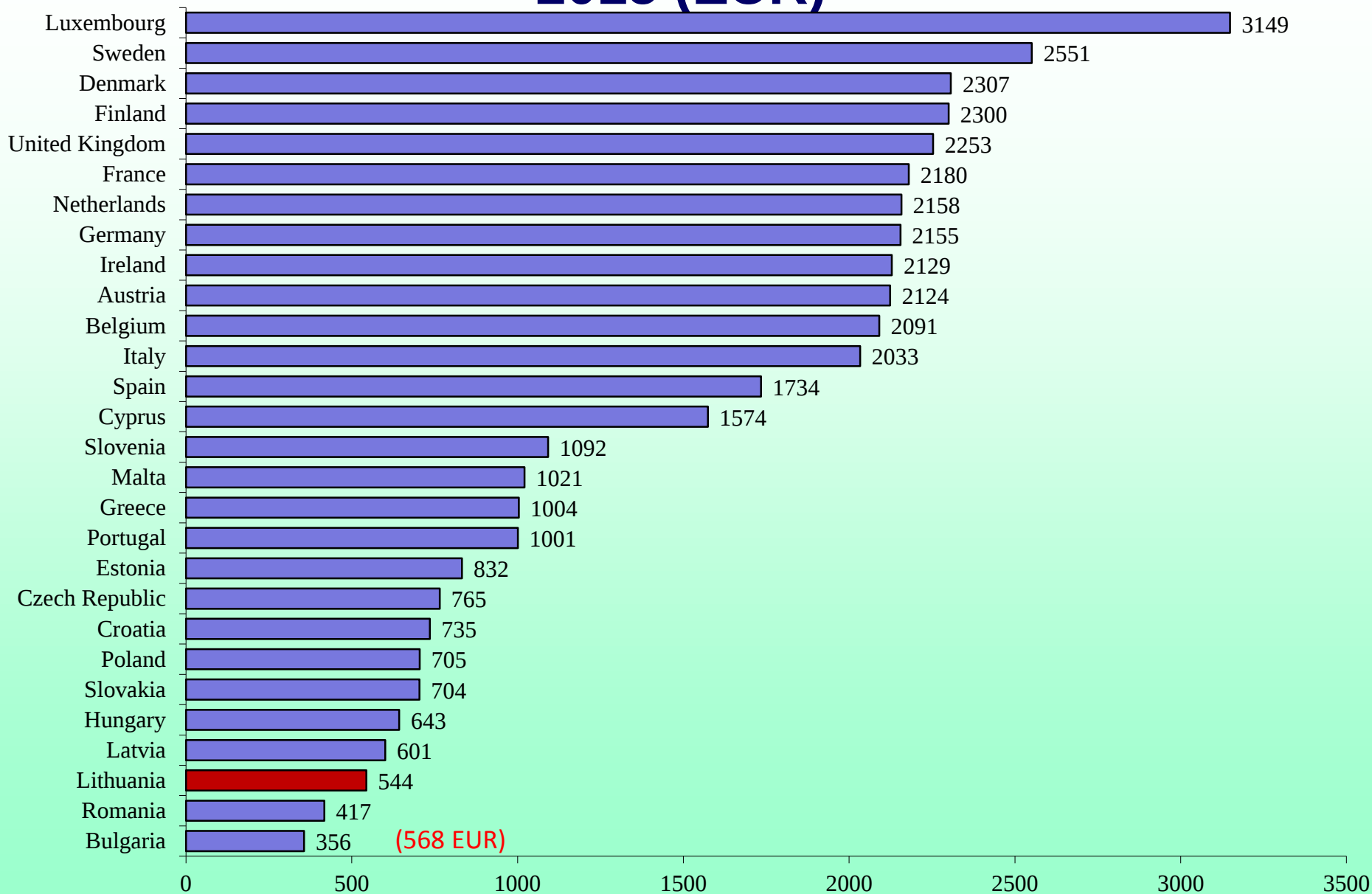
TINKAMOS SĄLYGOS REEMIGRACIJAI

- 1) Galimybė įsidarbinti pagal kvalifikaciją, į tinkamą darbo vietą;*
- 2) Galimybė uždirbti ne mažiau 800 EUR „į rankas“;*
- 3) Galimybė saugiai auginti vaikus ir užtikrinti šeimai pilnavertį gyvenimą;*
- 4) **Didesnė pagarba žmogui** (versle, darbo vietoje, mokykloje, valstybės įstaigoje).*

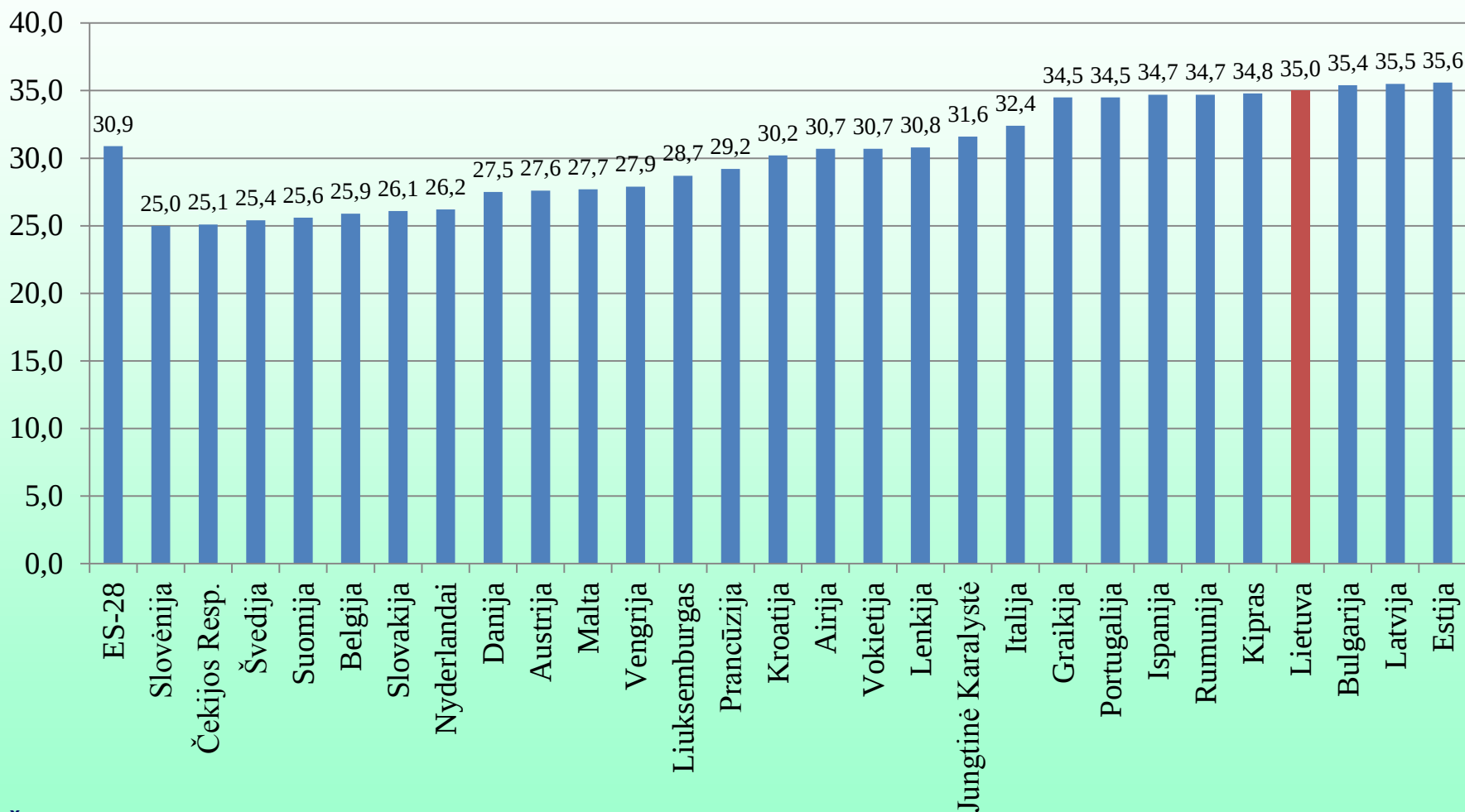
**Ar emigruojanti taps
sugrįžtančia?**

**2. Dėl sugrįžimą
ribojančių veiksnių**

Vidutinis darbo užmokestis (neto) ES 2015 (EUR)

Disponuojamų pajamų diferenciacija (Gini koeficientas) 2014 m. ES šalyse

Šaltinis: Eurostat

Vidutinio darbo užmokesčio ir realiai gaunamų pajamų pasiskirstymas*

Vidutinis darbo užmokestis – 600 EUR, tai:

1 proc. – 5000 EUR;

3 proc. – 3000 EUR;

6 proc. – 2000 EUR;

10 proc. – 1000 EUR;

80 proc. – 300 EUR ir mažiau.

** - pateiktas pasiskirstymas yra iliustratyvus pobūdžio ir apytiksliai atspindi darbo užmokesčio pasiskirstymo struktūrą.*

Neto pajamos ES-28 ir Lietuvoje, *eurai per mėnesį*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28*	1.548,7	1.598,0	1.661,4	1.668,7	1.649,1	1.726,3	1.759,2	1.829,7	1.888,6	1.930,3	2.013,5
LT*	261,4	322,9	393,8	472,3	446,8	439,0	450,1	469,6	496,2	523,7	554,3
EU-28**	2.833,5	2.923,4	3.044,2	3.054,9	3.031,0	3.161,8	3.219,0	3.344,0	3.450,5	3.531,9	3.685,7
LT**	480,3	580,2	701,1	830,6	798,3	755,2	773,7	806,2	850,8	903,9	955,7

* Vienišo asmens be vaikų pajamos, 100 proc. nuo vidutinių pajamų.

** Vedusios poros su dviem vaikais pajamos, vieno pajamos – 100 proc., kito – 67 proc. nuo vidutinių pajamų.

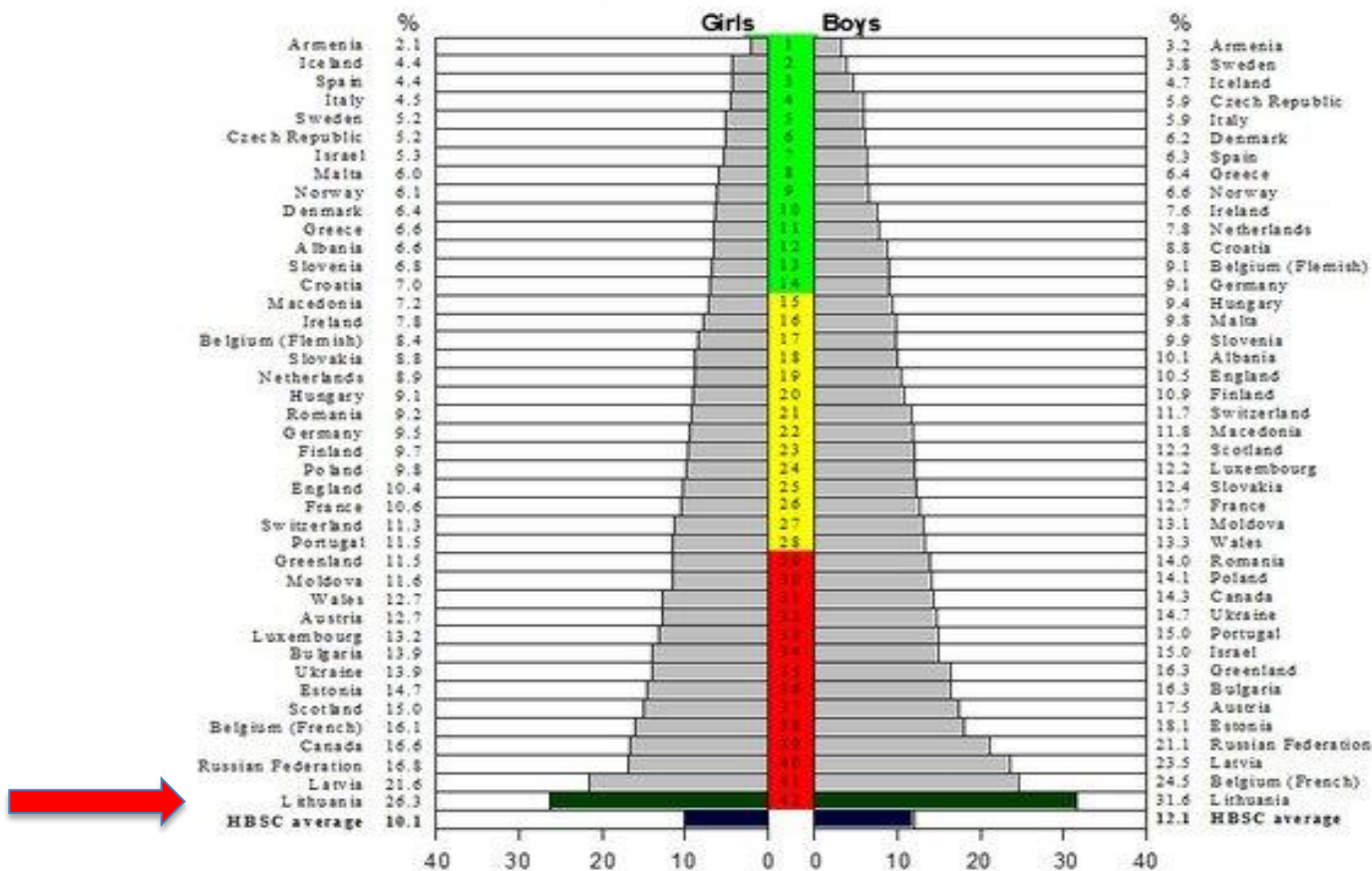
2005-2015 ES-28 padidėjimas 852 eurai, Lietuva – 475 eurai.

2005 m. skirtumas sudarė 2353 eurai, 2015 m. – 2730 eurų. - TOLSTAME!!!!!!!!!!!!!!

Šaltinis: Eurostat.

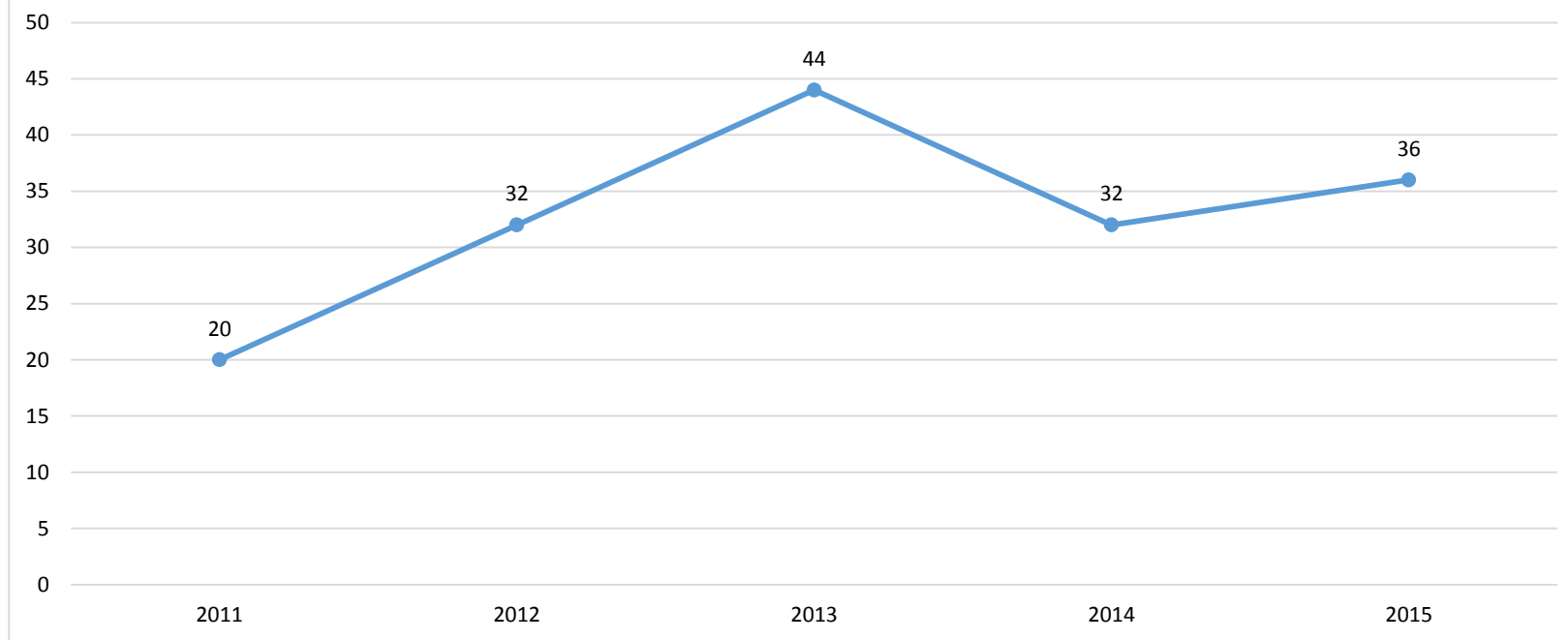
Patyčios mokykloje

Mokiniai, kurie dažnai patyrė kitų mokinių patyčias mokykloje, 2013/2014 m.

Patyčių mokykloje prevencija

9-19 m. amžiaus asmenų, mirusiųjų nuo savižudybių (X60–X84, pagal TLK-10-AM) skaičius

Patyčių mokykloje prevencijai iš ES struktūrinių fondų 2007-2013 m. išleista 3,2 mln. EUR.

2010-2014 m. padėtis pablogėjo.

**Ar emigruojanti taps
sugrįžtančia?**

3. Problemų sprendimo priemonės

Pageidaujama Lietuva

- 1) Patrauklios ir gerai apmokamos darbo vietos;
- 2) Patrauklios investavimo sąlygos (ypač reemigrantams);
- 3) Aukštos kokybės (*saugios*) vaikų ugdymo ir mokymo sąlygos;
- 4) Efektyvus valstybės valdymas ir viešųjų finansų panaudojimas.

PRIEMONIŲ GRUPĖS

- 1) Bendrosios priemonės,
didinančios Lietuvos ekonominę
bei socialinę patrauklumą;**
- 2) Specialiosios priemonės,
kurios skirtos reemigrantams ir
jų šeimų nariams.**

Užsienio investicijų pritraukimo tobulinimas

- 1) Paskatų investuoti Lietuvoje, ypač į naujas technologijas, didinimas;
- 2) Pritraukimas investicijų, kuriančių patrauklias darbo vietas;
- 3) Investicinės politikos aktyvizavimas ir didesnis koordinavimas (*nuo URM'o iki savivaldybių lygio*).

Savo verslo bei įsidarbinimo rėmimas

- 1) Mokesčių lengvatos savo verslą pradedantiems reemigrantams (grįžusiems po 5 metų ir daugiau. Kuo ilgiau buvo užsienyje, tuo ilgesnis lengvatų laikotarpis);
- 2) Specialios mokymų ir konsultacijų paslaugos į verslą investuojantiems reemigrantams;
- 3) SODROS įmokų mažinimas (*1-3 metams*) po 3 ar daugiau metų į LT darbo rinką sugrįžtantiems;
- 4) Speciali mokymų ir konsultacijų programa LDB (*bendradarbiaujant su privačiomis įdarbinimo agentūromis*).

Mokesčių bei darbo apmokėjimo sistemos tobulinimas

- 1) Darbo ir kapitalo apmokestinimo harmonizavimas** (*aukštesnis savarankiško darbo ir kapitalo apmokestinimas, didinimas mokesčių nelygybę mažinantį vaidmenį*);
- 2) Darbo apmokėjimo valstybės tarnyboje pertvarkymas** (*mokėti daugiau ir už realų darbą*);
- 3) Didesnė finansinė ir karjeros atsakomybė už korupcinius nusižengimus** (*politikoje, teisėsaugoje ir valstybės tarnyboje*).

Reemigrantų vaikų ugdymo tobulinimas

- 1) Speciali reemigrantų vaikų adaptacijos programa (*sekmadieninė mokykla, popamokinė veikla*);
- 2) Reemigrantų vaikų adaptacijos monitoringo sistema (*stebėjimas, operatyvi pagalba*);
- 3) Reguliarios papildomos psichologinės paslaugos vaikams ir tėvų konsultavimas;
- 4) Grįžtantiems po 3 ar daugiau metų, nemokamos studijos ir supaprastintos stojimo sąlygos į visas profesinio rengimo mokyklas (*nemokamos paruošiamųjų kursų programos, karjeros konsultacijos ir pan.*).

Tinkamas reemigracijos informacinis aprūpinimas

- 1) Informacinio portalo efektyvus administravimas ir jo plėtra** (Best practice pvz. aptarimas, patrauklių laisvų darbo vietų skelbimas, informacijos apie investavimo galimybes bei verslo rėmimo programas skelbimas ir pan.);
- 2) Reguliarus atitinkamų priemonių organizavimas LR Ambasadose** (panaudojant Best practice pvz., kviečiant sėkmingo verslo, LDB, verslo paramos ir kt. programų atstovus).

MORALAS

**Turime tūkstančius gabių,
talentingų piliečių užsienyje ir
Lietuvoje, turime efektyvią
ekonomiką (kol kas), turime
nuostabią Tėvynę –
IŠSAUGOKIME JĄ!
(*kartu*)**